

Archeologie

**Faculteit der Geesteswetenschappen,
Universiteit van Amsterdam**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q0322

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie en de masteropleiding Archeologie van de Universiteit van Amsterdam	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	6
Samenvattend oordeel van de commissie.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13
Bijlagen.....	31
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie.....	33
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	35
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	41
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	43
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	47
Bijlage 6: Bezoekprogramma	51
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	53
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	55

Dit rapport is vastgesteld op 25-10-2013

Rapport over de bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie en de masteropleiding Archeologie van de Universiteit van Amsterdam

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie

Naam van de opleiding:	Archeologie en Prehistorie
CROHO-nummer:	56825
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Archeologie

Naam van de opleiding:	Archeologie
CROHO-nummer:	60805
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	- Mediterranean Archaeology - Archaeology of North-Western Europe - Landscape and Heritage
Locatie(s):	Amsterdam
Variant(en):	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Archeologie aan de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 21 en 22 mei 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit van Amsterdam
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in Bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De commissie die de bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie en de masteropleiding Archeologie van de Universiteit van Amsterdam beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen, hoogleraar Archeologie en Antropologie aan Brown University, voorzitter.
- Prof. dr. R. (Robert) van de Noort, hoogleraar Wetland Archeologie aan de University of Exeter.
- Prof. dr. F.M.R. (Frank) Vermeulen, hoogleraar Romeinse Archeologie en Methodologie van de Archeologie aan de Universiteit Gent.
- Dr. R.C.G.M. (Roel) Lauwerier, senior onderzoeker bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
- R. (Robin) Nieuwenkamp BA, student Research Master Archaeology, Universiteit Leiden en volgt daarnaast het Leiden Leadership Programme, Universiteit Leiden.
- N.H. (Nienke) Lameris BA, student Research Master Archaeology, Universiteit van Amsterdam.

Mevrouw Lameris was als studentlid betrokken bij de beoordeling van de opleidingen van de Universiteit Leiden en de Rijksuniversiteit Groningen. De heer Nieuwenkamp was als studentlid betrokken bij de beoordeling van de opleidingen van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit.

De commissie werd ondersteund door M. (Marlous) Maarleveld MSc., die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in Bijlage 1.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

De beoordeling van de bacheloropleiding Archeologie en prehistorie en de masteropleiding Archeologie van de Universiteit van Amsterdam valt binnen de clusterbeoordeling Archeologie, waarvoor in 2013 vier universiteiten worden bezocht. Op 25 april 2013 hield de commissie haar formele startvergadering. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie besproken en werd het Domeinspecifieke Referentiekader Archeologie vastgesteld; dit Domeinspecifieke Referentiekader is opgenomen in Bijlage 3 van dit rapport.

De zelfstudie van de Universiteit van Amsterdam werd na ontvangst door de projectleider gecontroleerd op kwaliteit en compleetheit van informatie. Nadat de zelfstudie in orde was bevonden, is deze doorgestuurd aan de commissieleden. De commissieleden hebben de zelfstudie gelezen en hebben vragen geformuleerd. De projectleider heeft de vragen tot een

samengesteld document gecompileerd, waarbij de vragen per onderwerp en gespreksgerium zijn gegroepeerd.

De projectleider maakte in overleg met de voorzitter van de commissie een selectie uit de lijst met afstudeerwerken van de laatste twee cursusjaren die de opleiding verstrekt had. Uit de hoogste en laagste cijfers en een middengroep is een steekproef getrokken. Voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft de commissie voor de opleidingen aan de Universiteit van Amsterdam 15 bachelorafstudeerwerken en 15 mastertheses beoordeeld. Omdat er twijfel bestond over verschillende bachelorafstudeerwerkstukken rond de ondergrens van een voldoende, heeft de commissie 5 extra bachelorscripties gelezen met lage beoordelingen.

De consistentie bij deze clustervisitatie is bewaakt door de commissie en de projectleider. Voorafgaand aan de bezoeken zijn in de commissie afspraken gemaakt over de taakverdeling op grond van inhoudelijke expertise. De commissie wenst te benadrukken dat zij in haar geheel verantwoordelijk is voor de oordeelsvorming en het eindrapport.

Bezoek

Voorafgaand aan het bezoek maakte de projectleider een conceptprogramma voor de (dag)indeling van het bezoek. Het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam vond plaats op 21 en 22 mei 2013. Het eerste dagdeel van het bezoek aan de opleidingen gebruikte de commissie om de gesprekken voor te bereiden. Tijdens het bezoek is gesproken met vertegenwoordigers van het opleidingsmanagement, de studenten, de docenten, de afgestudeerden, de opleidingscommissie, en de examencommissie en studieadviseurs. De commissie heeft met studenten uit alle studie jaren gesproken en met docenten binnen de beide opleidingen. Voorafgaande aan het bezoek ontving de commissie een overzicht van de gesprekspartners. Zij stemde in met de door de opleiding gemaakte selectie. Een overzicht van het programma met alle gesprekspartners is opgenomen als bijlage 6 bij dit rapport.

Tijdens het bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld. Van dit spreekuur is gebruik gemaakt.

De commissie gebruikte een deel van de tweede bezoekdag voor de voorbereiding van de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van het bezoek presenteerde de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie. Daarbij ging het om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Rapportage

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is aan de commissieleden voorgelegd voor aanvulling en nadere precisering. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de commissieleden besproken. De definitieve tekst is aan de commissieleden toegestuurd voor een laatste ronde commentaar waarna het rapport is vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 6 december 2010) heeft de commissie de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van de commissie

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie

Standaard 1

Het accent van de opleidingen Archeologie ligt op culturele archeologie van historische periodes. Daarbij wordt gebruik gemaakt van natuurwetenschappelijke analyses van objecten, landschappen en organische resten. De opleiding heeft van begin tot eind een cultuur- en sociaalhistorische benadering en kent een geografische focus op Noordwestelijk Europa en het Mediterrane gebied. Ook is er veel aandacht voor erfgoed en landschap. Bijzonder is de focus op de archeologie van Amsterdam. De bacheloropleiding is vooral een brede basisopleiding in het vakgebied van de archeologie met een academische oriëntatie, maar heeft ook oog voor de beroepspraktijk van de zogenaamde Malta archeologie. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een voldoende onderscheidend profiel heeft dat vertaald is in de eindkwalificaties. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de bacheloropleiding, maar de eindkwalificaties zouden profiteren van nadere concretisering.

Standaard 2

De beperkte omvang van de staf vraagt om creatieve oplossingen in het programma om enerzijds studenten een voldoende basis te geven van het brede vakgebied van archeologie, anderzijds om recht te doen aan de specialisaties die bestaan binnen de UvA en studenten voldoende verdieping aan te bieden. De commissie denkt dat de opleiding daarin geslaagd is. Het curriculum van de bacheloropleiding is goed opgebouwd en er is duidelijke verwevenheid van onderzoek met onderwijs. Er is een opbouw in complexiteit in werkvormen, maar er is geen sprake van een didactisch concept. De commissie is van mening dat het programma erin voorziet dat de eindkwalificaties gehaald kunnen worden, maar een helder en volledig overzicht van de eindkwalificaties in relatie tot de vakken die samen het programma vormen, ontbreekt. De studiebegeleiding heeft een overwegend vraaggestuurd karakter. Door de kleinschaligheid van de opleiding en het gemakkelijke informele contact tussen docenten en studenten worden vragen van studenten snel opgelost. De uitbreiding van het tutoraat in de postpropedeutische fase, en de scriptieklas vindt de commissie positief. De commissie is van mening dat de opleiding goede opleidingsspecifieke voorzieningen tot haar beschikking heeft en de kwaliteitszorg is op orde.

Standaard 3

De commissie is kritisch over de vorderingen die de opleiding heeft gemaakt op het gebied van de kwaliteitsborging van de toetsing. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet, heeft commissie vastgesteld dat er nog geen sprake is van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. Volgens de commissie zijn de bachelorscripties structureel te hoog beoordeeld, waren er verschillende scripties die in het grensgebied tussen onvoldoende en voldoende kwamen, en in een geval had de scriptie volgens de commissie geen voldoende mogen krijgen. De commissie benadrukt daarom het belang van de examencommissie en van goede beoordelingsformulieren voor inzichtelijke en consistente beoordelingen. Op dit moment kan de commissie Standaard 3 niet met een voldoende beoordelen, maar de commissie heeft het vertrouwen dat de opleiding in staat is op korte termijn op de genoemde punten te verbeteren.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

voldoende

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

voldoende

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

onvoldoende

Algemeen eindoordeel

onvoldoende.

Masteropleiding Archeologie:

Standaard 1

Het accent van de opleidingen Archeologie ligt op culturele archeologie van historische periodes. Daarbij wordt gebruik gemaakt van natuurwetenschappelijke analyses van objecten, landschappen en organische resten. De opleiding heeft van begin tot eind een cultuur- en sociaalhistorische benadering en kent een geografische focus op Noordwestelijk Europa en het Mediterrane gebied. Ook is er veel aandacht voor erfgoed en landschap. Bijzonder is de focus voor de archeologie van Amsterdam. De masteropleiding is een academische opleiding. Het heeft primair het karakter van specialisatieopleiding, maar bereidt daarnaast voor op de zogenaamde Malta-archeologie. De commissie heeft vastgesteld dat de opleiding een voldoende onderscheidend profiel heeft dat vertaald is in de eindkwalificaties die aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleiding gebaat zou zijn bij nadere concretisering.

Standaard 2

De samenwerking met de VU in ACASA biedt masterstudenten een aanzienlijk aanbod, met verschillende specialisaties waarin optimaal gebruik kan worden gemaakt van de (onderzoeks)specialisaties van de docenten van beide universiteiten. De commissie is van mening dat de universiteiten UvA en VU erin geslaagd zijn een sterke opzet te realiseren voor een gezamenlijk archeologieprogramma. Een helder en volledig overzicht van de eindkwalificaties in relatie tot de vakken die samen het programma vormen ontbreekt, maar de commissie is van mening dat het programma een goede basis biedt om de eindkwalificaties te kunnen halen. De beperkte omvang van de staf vormt zowel een sterk als een zwak punt van de opleiding. Enerzijds is er door de kleinschaligheid van de opleiding gemakkelijk informeel contact tussen docenten en studenten en worden problemen snel opgelost. Anderzijds ziet de commissie dat personele wisselingen een grote impact hebben gehad, waar de opleiding adequaat mee om is gegaan. Ook bestaat het risico dat verantwoordelijkheden, rollen en taken door elkaar gaan lopen wanneer verschillende functies door de zelfde mensen worden uitgevoerd. De studiebegeleiding heeft een overwegend vraaggestuurd karakter. De commissie is van mening dat de opleiding goede opleidings specifieke voorzieningen tot haar beschikking heeft en de kwaliteitszorg is op orde.

Standaard 3

De commissie is kritisch over de vorderingen die de opleiding heeft gemaakt op het gebied van de kwaliteitsborging van de toetsing. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet, heeft commissie vastgesteld dat er nog geen sprake is van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. De commissie is positief over de masterscripties en kon zich goed vinden in de beoordelingen van de masterscripties. De commissie heeft geen twijfel dat de studenten de beoogde eindkwalificatie van de masteropleiding behalen.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 25 oktober 2013

Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen
voorzitter

M. (Marlous) Maarleveld MSc.
secretaris

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

1.1 Bevindingen

De bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie en de masteropleiding Archeologie vallen onder de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.

Visie en profiel van de opleiding

Het domeinspecifieke referentiekader (zie Bijlage 2), is opgesteld voor de Nederlandse bacheloropleidingen en (eenjarige) masteropleidingen Archeologie in Nederland. Hierin staat dat deze opleidingen zich richten op de studie van samenlevingen uit het verleden. Het onderwerp van studie voor deze opleidingen bestaat uit sporen en objecten die door menselijke gemeenschappen op en onder het aardoppervlak zijn achtergelaten. Bij de opleidingen leveren deze materiële resten de toegang tot het werkelijke object van studie, de maatschappijen uit het verleden in al hun facetten. Daarbij gaat het om de mens in zijn natuurlijke, sociale en culturele omgeving. Ook de rol van het verleden in het heden (erfgoedbeleving) en de zorg voor het cultureel erfgoed (erfgoedbeheer) krijgen bij de opleidingen Archeologie aandacht.

Binnen dit kader ligt het accent, zowel in onderzoek als in onderwijs van de Universiteit van Amsterdam, op culturele archeologie van historische periodes. Daarbij wordt gebruik gemaakt van natuurwetenschappelijke analyses van objecten, landschappen en organische resten. De opleidingen hebben van begin tot eind een cultuur- en sociaalhistorische benadering en passen daarmee goed binnen de historische en cultuurwetenschappen binnen de Faculteit der Geesteswetenschappen aan de UVA.

De opleidingen kennen een geografische focus op Noordwestelijk Europa en het Mediterrane gebied. Bijzonder is de aandacht voor de archeologie van Amsterdam. Ook is er een focus op erfgoed en landschap. De commissie is het met de opleiding eens dat een focus op erfgoed en landschap een strategisch slimme keuze is gezien de expertise op erfgoed die er al bestaat binnen verschillende opleidingen van de UvA. De commissie begrijpt dat een relatief kleine opleiding keuzes moet maken in het aanbod. Wel vraagt de commissie zich af of de keuze voor een voornamelijk historisch georiënteerde opleiding, zich vooral richtend op erfgoed en landschap, niet precies ook vooral oog moet hebben voor de “longue durée” benadering van samenlevingen in het verleden en dus voldoende aandacht moet besteden aan de voorafgaande pre- en protohistorische periodes.

De commissie is onder de indruk van de uitgebreide *benchmark* in de zelfstudie, waarin de opleiding zowel nationaal als internationaal met andere opleidingen archeologie wordt vergeleken. Op basis hiervan constateert de commissie dat de opleidingen een voldoende

onderscheidend profiel hebben ten opzichte van de opleidingen van andere universiteiten. In de visie op het vakgebied en de opleiding zou het verschil tussen de bacheloropleiding en de masteropleiding verduidelijkt kunnen worden. Op basis van de kritische reflectie en de gesprekken met de docenten kreeg de commissie de indruk dat de docenten wel degelijk eigen ideeën hebben over hun vakgebied maar dat deze om onduidelijke redenen niet geleid hebben tot een heldere en samenhangende visie in de zelfstudie. Uitgaande van de kritische reflectie lijkt de visie op de opleidingen archeologie vooral een pragmatische inslag te hebben.

Doelstelling

De kritische reflectie rapporteert dat de algemene doelstelling van de bacheloropleiding Archeologie en prehistorie is om studenten op te leiden die in staat zijn onder begeleiding een onderzoek uit te voeren op het terrein van archeologie, debatten op dit gebied weer te geven en te analyseren, alsmede zich daarover een kritisch oordeel te vormen. De opleiding beoogt verder de student kennis, vaardigheden en inzicht bij te brengen op het gebied van archeologie zodat de afgestudeerde gekwalificeerd is voor een vervolgopleiding op masterniveau, en in staat is een beroep uit te oefenen waarvoor academische kennis en vaardigheden vereist zijn.

De doelstelling van de master Archeologie is om studenten op te leiden die in staat zijn zelfstandig onderzoek te doen op het terrein van archeologie, mede op basis daarvan deel te nemen aan wetenschappelijke debatten in de archeologie, en daarin een eigen standpunt in te nemen. De opleiding beoogt verder om de student kennis, vaardigheden en inzicht bij te brengen op het gebied van archeologie zodat de afgestudeerde in staat is op zelfstandige en professionele wijze een functie uit te oefenen op gevorderd academisch niveau, en beschikt over de competenties die nodig zijn om te worden toegelaten tot een promotietraject.

Beoogde eindkwalificaties

De doelstellingen van de bacheloropleiding en de masteropleiding zijn vertaald in de eindkwalificaties. Er zijn algemene eindkwalificaties die gelden voor alle opleidingen aan de Faculteit der Geesteswetenschappen, opleidingsspecifieke eindkwalificaties voor de bacheloropleiding en vakspecifieke eindkwalificaties voor de masteropleiding die alleen voor Archeologie gelden.

Eindkwalificaties bacheloropleiding

In de kritische reflectie zijn de opleidingsspecifieke eindkwalificaties van de bacheloropleiding als volgt omschreven:

Na afronding van de bacheloropleiding heeft de student aantoonbare kennis van en inzicht in

- de grondbeginselen van de belangrijkste vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie, te weten de Europese archeologie en de Mediterrane archeologie;
- de wetenschapsfilosofische achtergronden van onderzoek binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie;
- de belangrijke thema's in de wetenschapsbeoefening en/of het wetenschappelijke debat binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie;
- het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en -technieken binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie.

Daarnaast wordt de student in staat geacht om de tijdens de opleiding verworven kennis (praktisch) toe te passen in een context die typisch is voor de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie. Ook beschikt de student over aantoonbare vaardigheden die essentieel zijn voor de beoefening van de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie, met name:

- het met enige zelfstandigheid kunnen uitvoeren van veldwerk, en het kunnen verzorgen van de daarbij horende basale verslaglegging;
- het zelfstandig kunnen analyseren, documenteren en determineren van archeologisch materiaal. Ook geeft de student er blijk van in correct schriftelijk en mondeling Nederlands verslag te kunnen leggen van deze leerresultaten.

Eindkwalificaties masteropleiding

De vakspecifieke eindkwalificaties zoals beschreven in de kritische reflectie zijn voor de masteropleiding als volgt:

De student heeft na afronding van de eenjarige masteropleiding aantoonbaar:

- een gedegen overzicht van de archeologie en van de geschiedenis van de archeologie;
- een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van archeologie en een ander vakgebied;
- de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van de archeologie te signaleren, formuleren, analyseren en oplossingen aan te dragen. De student is tevens in staat gerichte onderzoeksvragen te formuleren en deze te presenteren in een onderzoeksplan;
- de vaardigheid de relevante vakliteratuur rond een onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;
- de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- (afhankelijk van het gevolgde vakkenpakket) de vaardigheid om met enige zelfstandigheid een onderdeel van een veldwerkproject te kunnen leiden en de daarbij horende basale verslaglegging te kunnen verzorgen;
- (afhankelijk van het gevolgde vakkenpakket) de vaardigheid om een verzameling archeologisch materiaal en/of velddocumentatie zelfstandig te kunnen interpreteren.

Een overzicht in het facultair rapport geeft de relatie van de eindkwalificaties van de bacheloropleiding en de masteropleiding met de Dublin descriptoren weer. Hieruit blijkt dat bijna alle Dublin descriptoren terug komen in de eindkwalificaties, in zowel het algemene deel als het opleidingsspecifieke deel. Alleen voor de bacheloropleiding geldt dat er geen opleidingsspecifieke eindkwalificaties zijn die de betrekking hebben op de descriptor: 'in staat zijn om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

De commissie heeft de eindkwalificaties bestudeerd, en geconstateerd dat ze erg algemeen geformuleerd zijn. Het profiel van de opleiding is er niet goed in te herkennen, ook niet in het opleidingsspecifieke deel. Het onderscheid tussen de eindkwalificaties van de bacheloropleiding en de masteropleiding is niet groot maar wel voldoende. Beide opleidingen zouden profiteren van specifiekere geformuleerde eindkwalificaties. Een (volledige) overzicht van de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding en de masteropleiding staan opgenomen in de Bijlage 5. De commissie heeft geconcludeerd dat de eindkwalificaties van

beide opleidingen voldoen en aansluiten bij het niveau van een bacheloropleiding en een masteropleiding.

Oriëntatie

De bachelor en master Archeologie zijn academische opleidingen, en bereiden ook voor op de zogenaamde Malta-archeologie, de combinatie van commerciële (veld-) archeologie en overheidsbegeleiding die in Nederland het grootste deel van de archeologische activiteiten voor haar rekening neemt. De bacheloropleiding is vooral een brede basisopleiding in het vakgebied van de Archeologie (met een sterke nadruk op Noordwest-Europa en het Mediterrane gebied). De masteropleiding heeft primair het karakter van specialisatieopleiding.

1.2 Overwegingen

De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingen een voldoende onderscheidend profiel hebben dat zichtbaar vertaald is in de eindkwalificaties. Het verschil tussen de bacheloropleiding en de masteropleiding komt vooral tot uiting in de doelstelling en de eindkwalificaties. In de visie op het vakgebied en de opleiding zou dit verschil verduidelijkt kunnen worden. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen kunnen profiteren van nadere concretisering. De commissie is van oordeel dat de eindkwalificaties in voldoende mate aansluiten bij het niveau en de oriëntatie van de opleidingen.

1.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

2.1 Bevindingen

De commissie heeft de onderwijsprogramma's van beide opleidingen bestudeerd, inzage gehad in cursusmateriaal en notulen van relevante commissies, resultaten van onderwijsbeoordelingen en in de digitale leeromgeving. Deze standaard gaat in op de curricula van de programma's, de relatie met de eindkwalificaties en de didactische uitgangspunten. Vervolgens worden het onderwijsgevend personeel, de studeerbaarheid en studiebegeleiding, de opleidingsspecifieke voorzieningen en de kwaliteitszorg besproken.

Curriculum

Per 1 september 2012 zijn de opleidingen Archeologie door facultaire veranderingen aangepast. De semesterindeling is aangepast naar een 8-8-4 indeling. In deze indeling bestaan beide semesters uit drie blokken van respectievelijk 8, 8 en 4 weken, waarin vakken van 6, 12 of 18 EC worden aangeboden. De kritische reflectie noemt verder dat in de curricula een doorlopende 'ruggengraat' van vakken bestaat waarbij elke student ieder semester verplicht werkt aan ten minste één onderdeel van zijn hoofdvak. Voor studenten die een semester aan een partneruniversiteit studeren kan daarop een uitzondering worden gemaakt. De commissie is zich ervan bewust dat het gaat om facultair dan wel universitair beleid, maar vraagt zich af of de nieuwe semesterindeling een beperking vormt voor studenten die in het buitenland willen studeren en daarmee de ambities van de opleiding Archeologie op gebied van internationalisering in de weg staat. Volgens de kritische reflectie zijn in de bacheloropleiding de veranderingen in de inhoud en opbouw van het curriculum beperkt gebleven. De samenwerking met de opleiding archeologie van de VU heeft wel tot grote wijzigingen geleid in het curriculum van de masteropleiding.

Bacheloropleiding

Het eerste jaar bestaat uit een inleiding op archeologie en overzichtsvakken van prehistorie tot de nieuwere tijd, geflankeerd door methodische inleidingen en modules gewijd aan praktische vaardigheden. In het tweede en derde jaar worden verdiepende vakken aangeboden, gecombineerd met ict-vaardigheden, een materiaalpracticum, en een vervolgcursus veldwerk. Ook volgen studenten in het derde jaar het vak wetenschapsfilosofie. In de keuzeruimte volgen studenten keuzevakken binnen of buiten de opleiding, doen ze een stage, individuele practica of extra veldwerkcurssussen. Verder hebben studenten de keuze om de verplichte excursie in jaar 2 óf jaar 3 te doen. Dit stelt hen in staat om te kiezen voor een Mediterrane of een Noordwest-Europese reis, die de opleiding ieder om het jaar aanbiedt. Het eerste semester is zo geroosterd dat een student de verplichte vakken daarin allemaal in één keer kan doen, en zo een heel semester in jaar 2 of 3 vrij kan spelen om aan een buitenlandse universiteit te studeren of om een minor te volgen die in één semester is geprogrammeerd of fulltime veldwerk te doen. Echter, om tot een goede opbouw van de studie te komen is de opleiding van mening dat planning van een buitenlandverblijf of een minor direct na de propedeuse onwenselijk is. Van deze mogelijkheid wordt in de praktijk dan

ook geen gebruik gemaakt. Het afstudeertraject in het tweede semester van jaar 3 bestaat uit de module Verdieping Mediterrane archeologie II en uit een scriptietraject (12 EC), inclusief een verplichte scriptiewerkgroep.

Het programma is zodanig opgebouwd dat studenten een goed beeld krijgen van de archeologie van de Westerse wereld in al zijn verschijningsvormen, met de nadruk op de gebieden en periodes waarin de capaciteitsgroep aan de UvA gespecialiseerd is. De kritische reflectie noemt als constante in het curriculum de nadruk op de samenhang tussen de verschillende stappen in het archeologische onderzoeksproces, en reflectie op resultaten en implicaties, zowel voor visie op het verleden, als voor de rol van archeologie en archeologisch erfgoed in het heden en de toekomst. De studenten die de commissie sprak waren tevreden over het programma. Wel gaven ze aan dat het schrijfvaardigheid in het Engels weinig aan bod komt in de bacheloropleiding. De commissie is van mening dat het curriculum goed in elkaar zit. Er is voldoende aandacht voor de basis van archeologie, en in de postpropedeutische fase kunnen studenten verdiepen en de keuzeruimte gebruiken voor specialisatie of verbreding.

Masteropleiding

De UvA en de VU werken samen binnen het Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology (ACASA). De masteropleiding wordt aan studenten archeologie van de VU en de UvA aangeboden. De vakken worden verzorgd door docenten van de VU en de UvA. Zowel de VU als de UvA maken gebruik van de 8-8-4 semesterindeling. Het programma biedt drie specialisaties en binnen elke specialisatie kunnen studenten kiezen uit twee thematische trajecten. De specialisaties en bijbehorende trajecten zijn:

- Mediterranean Archaeology
 - Mediterranean Archaeology: Issues of Objects and People
 - Mediterranean Interconnections
- Archaeology of North Western Europe
 - Late Prehistory and Roman Archaeology of North Western Europe
 - Medieval and Early Modern Archaeology
- Landscape and Heritage
 - Landscape Archaeology
 - Archaeological Heritage

Elke richting bestaat uit drie verplichte specialisatievakken (18 EC) en een scriptie (18 EC), drie keuzevakken en het research seminar (Current issues). De drie specialisatievakken vormen de kern van de richting. Bij de invulling van het keuzedeel kiest de student voor een sociaaleconomische module (Money and the ancient economy) of een module op het gebied van erfgoed (Archaeology in the age of Malta). De overige keuzeruimte gebruikt de student voor stage/practicum, verbreding of verdieping. Per richting is een lijst met toegestane keuzemodulen. Keuzevakken buiten de archeologie zijn mogelijk in overleg met de examencommissie. De commissie is van mening dat de universiteiten UvA en VU erin geslaagd zijn een sterke opzet te realiseren voor een gezamenlijk archeologieprogramma.

Relatie eindkwalificaties en curriculum

Bacheloropleiding

Volgens de kritische reflectie komen de algemene eindkwalificaties aan de orde in een aantal van de ondersteunende vakken zoals Onderzoeksvaardigheden, Wetenschappelijk schrijven en Wetenschapsfilosofie, maar ook in de verdiepende vakken in het tweede en derde jaar. De

opleidingsspecifieke eindkwalificaties worden gerealiseerd in het verplichte deel van het bachelorprogramma. In de kritische reflectie is voor (bijna) alle eindkwalificaties aangegeven in welke vakken ze gerealiseerd worden. Op basis daarvan concludeert de commissie dat het programma bijdraagt aan het realiseren van de eindkwalificaties. Echter, een helder overzicht van de eindkwalificaties per vak ontbreekt. Het is daardoor moeilijk in te schatten hoe de afzonderlijke vakken bijdragen aan het realiseren van de eindkwalificaties. In de studiegids staan wel per vak heldere en concrete leerdoelen genoemd, maar deze zijn niet direct te herleiden tot de eindkwalificaties.

Masteropleiding

Volgens de kritische reflectie komen de algemene eindkwalificaties bijna voortdurend terug in de het programma. De vakspecifieke eindkwalificaties komen aan bod in de afstudeerscripties en de verplichte modules van ieder traject. Het is niet duidelijk in welke vakken bepaalde eindkwalificaties gerealiseerd worden, of hoe de individuele vakken bijdragen aan het realiseren van de eindkwalificaties. Het is daarom voor de commissie moeilijk vast te stellen in hoeverre het curriculum er aan bijdraagt dat studenten de eindkwalificaties behalen. De commissie schat wel in dat het programma in voldoende mate aansluit bij de eindkwalificaties, maar merkt daarbij op dat de eindkwalificaties zodanig breed geformuleerd zijn dat er veel vrijheid is voor de opleiding om het programma in te vullen.

Didactische uitgangspunten

Didactisch concept

Volgens de kritische reflectie kennen de opleidingen archeologie geen eenvormig didactisch concept. Wel wordt een veelheid aan benaderingen en methoden gebruikt. In de inleidende vakken van de propedeuse ligt het accent meer op overdracht van kennis, in de vorm van hoorcolleges en verwerking in de vorm van werkcolleges. In de postpropedeutische fase en daarna in de masteropleiding komt de nadruk steeds meer te liggen op de zelfstandigheid van de student. De complexiteit neemt toe en het onderwijs is dan meer participatief van aard. Dat blijkt uit de gebruikte werkvormen (zoals werkgroepen practica en veldwerk) en uit de gehanteerde toetsvormen. Gedurende de bacheloropleiding neemt het aantal tentamens af en hebben toetsen vaker de vorm van een onderzoeksopdracht paper of presentatie.

Verwevenheid onderzoek onderwijs

De verwevenheid van onderzoek met onderwijs komt nadrukkelijk tot uiting in de programma's. Al vanaf de propedeuse komen in bijna alle modules voorbeelden uit de onderzoekspraktijk van de docenten voor. Veel verschillende modules, zoals Materiaalpractica, Veldwerk en thematische keuzevakken sluiten inhoudelijk direct aan op lopend onderzoek, of zijn er zelfs onderdeel van. Keuzemodules zoals 'Epische geschiedenis en archeologie' en Life after Death komen direct voort uit individueel onderzoek. In de masterfase zijn alle modules direct gerelateerd aan (de thematiek van) lopend onderzoek van de docenten, in het bijzonder de verplichte research seminar Current Issues. De doorlopende aandacht voor beginselen, spelregels, methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek in de bacheloropleiding biedt studenten bovendien een goed vertrekpunt voor het volgen van de researchmasteropleiding Archaeology en Ancient Studies, die er specifiek op gericht is studenten op te leiden tot (wetenschappelijk) onderzoeker.

Onderwijsgevend personeel

Het onderwijs van Archeologie wordt uitsluitend verzorgd door docenten die actief zijn in het wetenschappelijk onderzoek. Elke docent, op een deel van de tijdelijke staf na, heeft een

basiskwalificatie onderwijs (BKO). Studenten krijgen vanaf het eerste jaar in de bacheloropleiding les van hoogleraren. Het docententeam is actief binnen nationale en internationale academische verbanden, hebben de leiding van of participeren in redacties van (internationale) bundels, handboeken of tijdschriften, en publiceren hoogwaardige en meestal Engelstalige studies en artikelen op het gebied van de archeologie. Ook nemen diverse stafleden deel aan internationale uitwisselingsprogramma's, en/of dragen ze bij veldwerk cursussen bij andere universiteiten.

Op de kwaliteit van de staf heeft de commissie niets aan te merken, maar de commissie stelt vast dat de kwantiteit een kwetsbaar punt van de opleidingen vormt. Binnen de faculteit vormen de archeologen volgens de kritische reflectie slechts 4.31 fte. Volgens de opleiding is echter de vacatureruimte die wordt bezet door personeel met een tijdelijke aanstelling niet meegeteld. De formatie zou dan 6.1 fte zijn. Hoewel de opleiding formeel een overbezetting heeft ten opzichte van de facultaire standaard zijn er binnen de vakgroep enkele wijzigingen geweest die impact hebben (gehad) op de opleiding. Ten eerste was voorgenomen de leerstoel 'Historische Archeologie benoorden de Alpen' op te heffen als onderdeel van het leerstoelenplan. Daarmee zou de opleiding beperkt worden tot de Mediterrane archeologie. Dit maakt duidelijk dat een kleine vakgroep kwetsbaar is. De commissie is positief dat er een oplossing gevonden is waardoor de bestaande vacature kan worden vervuld, want de leerstoel Historische Archeologie benoorden de Alpen is van groot belang voor de opleiding. Daarnaast is het Mediterrane palet uitgebreid door de benoeming van een bijzonder hoogleraar voor de archeologie van West-Azië. De personele bezetting op gebied van archeobotanie en pollenanalyse is een zwak punt volgens de kritische reflectie. Bij de vakgebieden Archeozoölogie en fysische antropologie is wel een kleine aanstelling voor onderwijs, maar de directe verbinding met wetenschappelijk onderzoek is beperkt. De opleiding werkt samen met verschillende externe instellingen en projecten, en maakt gebruik van gastdocenten. De studenten die de commissie gesproken heeft tijdens het visitatiebezoek spraken positief over de docenten. Ze waarderen de kleinschaligheid en mogelijkheden die dat biedt om veel en informeel contact te hebben met de docenten. De commissie is van mening dat de opleidingen goed en flexibel omgaan met de inzet van personeel.

Studiebegeleiding en studeerbaarheid

De studievereniging organiseert verschillende activiteiten van borrels en culturele avonden tot excursies naar steden of opgravingen, waarbij docenten vaak mee gaan in de rol van begeleider. Er is veel informeel contact tussen docenten en studenten. De opleiding heeft een kleinschalig klasgevoel volgens studenten. Studenten voelen zich gemotiveerd en gestimuleerd om een eigen weg te kiezen. Voor de begeleiding van studenten is er een studieadviseur. Daarnaast is er een docenttutoraat in de propedeuse waarbij de tutoeren met elke student tenminste twee gesprekken voeren. Het beeld dat de commissie heeft is dat studenten veel mogelijkheden en flexibiliteit hebben binnen het programma, maar daar wel om moeten vragen. De studiebegeleiding heeft een overwegend vraaggestuurd karakter. Ondanks het gemakkelijke informele contact, wat de studenten waarderen, is de commissie van mening dat studenten tussen wal en schip konden geraken. De commissie juicht daarom toe dat het docenttutoraat komend jaar uitgebreid zal worden naar het tweede en derde jaar in de bachelor. Het is de commissie opgevallen dat de gemiddelde duur van studie vrij lang is. Het argument dat studenten al werken voor zij zijn afgestudeerd is in de huidige (economische) situatie minder relevant. De scriptiewerkgroep (zie hieronder) zou eraan kunnen bijdragen dat studenten minderlang over de opleiding doen. De commissie adviseert de opleiding om blijvende aandacht te richten op de studeerbaarheid in relatie tot de rendementen.

De scriptiewerkgroep

De opleiding heeft een scriptiewerkgroep ingericht om studenten te helpen bij het plannen en schrijven van de bachelorscriptie, als verplicht onderdeel van het scriptietraject. In de werkgroep is naast feedback en coaching ook ruimte voor uitwisseling van ervaringen en tussentijdse presentaties over de voortgang van het onderzoek en het schrijfproces. Er is ook een lijst beschikbaar met scriptieonderwerpen, die aansluiten op de expertisegebieden van de stafleden. De kritische reflectie rapporteert positieve effecten op het afstudeerrendement: meer studenten studeren tijdig af, en er is bijna niemand meer die in de zomer de deadlines niet haalt en daardoor niet direct kan doorstromen naar een masteropleiding. Er zijn plannen om ook in de masteropleiding een scriptiewerkgroep te realiseren. De commissie denkt dat het wenselijk is om minstens regelmatige contactmomenten met alle masterstudenten in te voeren omtrent de voortgang van de scriptie. Afhankelijk van de evaluatie van de bachelor scriptiewerkgroep zou de opleiding kunnen kijken in welke vorm de begeleiding van de scriptie verbeterd kan worden.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Bibliotheek

De brede collectie van de afdelingsbibliotheek Archeologie bevindt zich in het gebouw van de Universiteitsbibliotheek (UB) aan het Singel, op loopafstand van de locaties waar studenten hun colleges volgen. In samenwerking met het Informatiecentrum van de UB worden regelmatig cursussen en practica gegeven op het gebied van literatuur zoeken. Ook voor private instructie en hulp kunnen studenten altijd een beroep doen op de vakreferent, die haar werkplek in de bibliotheek heeft en daardoor goed aanspreekbaar is voor zowel studenten als docenten.

Veldwerk

Het Amsterdams Archeologisch Centrum (ACC) heeft een lange traditie in veldwerk, zowel in Nederland als in het Mediterrane gebied, vooral Italië en Griekenland. Het veldwerk in Griekenland en Italië gebeurt in samenwerking met lokale archeologische diensten, waarvoor jaarlijks vergunningen worden aangevraagd. De opleiding beschikt over een eigen opgravingsvergunning voor Nederlandse opgravingen. In 2011 is deze vergunning los komen te staan van de opgravingsvergunning van Diachron, dat is verzelfstandigd en onderdeel is geworden van de UvA Holding BV. Diachron begeeft zich op de commerciële markt, de UvA doet in Nederland voornamelijk veldwerk in het kader van onderwijs, met name de jaarlijkse veldcursussen in het eerste en tweede jaar. In 2009 heeft de opleiding aanspraak kunnen maken op het project Leiderdorp, dat studenten veel mogelijkheden biedt om ervaring op te doen met de opgraving van een vroegmiddeleeuwse nederzetting van een haven, en de verwerking van het vondsmateriaal. In het gesprek met de alumni werd de suggestie gedaan om in de opleiding meer gebruik te maken van de kennis van archeologen die werkzaam zijn in de commerciële sector.

Faciliteiten

Tijdens het visitatiebezoek heeft de commissie een rondleiding gehad langs onder andere de studie en collegezalen, en de referentiecollecties. De capaciteitsgroep werkt voor zowel onderzoek als onderwijs samen met het Allard Pierson museum en het Bureau Monumenten en Archeologie van de gemeente Amsterdam. Er wordt gebruik gemaakt van de collecties, studenten doen er materiaalpractica en lopen er stage. Bijzonder is dat momenteel een 3D-constructie/virtual reality lab wordt opgezet. Dit biedt mogelijkheden voor stages en scripties van studenten. De commissie is van mening dat de opleiding goede opleidingsspecifieke voorzieningen tot haar beschikking heeft.

Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg

Alle modules, inclusief de wijze van beoordeling en toetsing, worden via het (onderwijssecretariaat van het) departement geëvalueerd. Deze evaluaties vonden de afgelopen jaren na afloop van elk semester met formulieren plaats. De docenten krijgen de uitkomsten van de eigen evaluaties vervolgens via het onderwijssecretariaat te zien. De evaluaties worden in de opleidingscommissies besproken. Ze spelen tevens een rol in de jaargesprekken die medewerkers en hoogleraren met hun leidinggevenden voeren. Naast de formele evaluaties die de onderwijsorganisatie organiseert, evalueren docenten de module doorgaans ook mondeling met hun studenten, en komen opvallende zaken op dit gebied meestal al voor de formele evaluaties in de opleidingscommissies aan de orde.

De bacheloropleiding Archeologie heeft een eigen opleidingscommissie; de masterprogramma's en de research masteropleiding Archaeology zijn vertegenwoordigd in de opleidingscommissie van ACASA. Deze opleidingscommissies vergaderen ten minste drie keer per jaar, meestal vaker. Ze hebben als doel de kwaliteit van de opleidingen Archeologie te bewaken. De opleidingscommissie van de bacheloropleiding bestaat uit drie docenten en drie studenten; in de opleidingscommissie van de masteropleiding en researchmasteropleiding zitten een docent en een student Archeologie, en een docent en student namens de opleidingen Griekse en Latijnse Taal en Cultuur. Tijdens de bijeenkomsten is doorgaans ook de studieadviseur aanwezig.

De opleidingscommissies bespreken de OER en de vakevaluaties en adviseren gevraagd en ongevraagd over plannen voor aanpassingen in het programma. Zo heeft de opleidingscommissie ontwikkelingen zoals de invoering van het 8-8-4-model, en de plannen voor samenwerking met de VU binnen ACASA op de voet gevolgd.

Aangezien de opleiding en de staf niet groot is, kunnen veel zaken snel en informeel worden afgehandeld. Dat is een sterk punt van de opleiding. Wel heeft de commissie opgemerkt dat door de beperkte omvang van de staf, dezelfde mensen verschillende taken op zich nemen. Zij spreken elkaar in min of meer gelijke samenstellingen, maar vanuit verschillende rollen. Hierdoor kan het moeilijk zijn om rolzuiver te handelen in situaties met tegengestelde belangen. De commissie raadt aan hierop alert te blijven. De commissie heeft vastgesteld dat de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg op orde is.

2.2 Overwegingen

De beperkte omvang van de staf vraagt om creatieve oplossingen in de programma's om enerzijds studenten een voldoende basis te geven van het brede vakgebied van archeologie, anderzijds om recht te doen aan de specialisaties die bestaan binnen de UvA en studenten voldoende verdieping aan te bieden. De commissie denkt dat de opleiding daarin geslaagd is en dat de curricula van beide opleidingen goed opgebouwd zijn. In de bacheloropleiding krijgen studenten een goede basis, maar het programma biedt ook mogelijkheden tot enige specialisatie en verdieping. De samenwerking met de VU in ACASA biedt masterstudenten een aanzienlijk aanbod, met verschillende specialisaties waarin optimaal gebruik kan worden gemaakt van de (onderzoeks)specialisaties van de docenten van beide universiteiten. De verwevenheid van onderzoek met onderwijs is herkenbaar in beide programma's. Er is een opbouw in complexiteit in werkvormen, maar er is geen sprake van een helder en gedeeld didactisch concept. Afstemming over het programma gebeurt informeel.

Een helder en volledig overzicht van de eindkwalificaties in relatie tot de vakken die samen het programma vormen ontbreekt. Het is daardoor moeilijk in te schatten hoe de afzonderlijke vakken bijdragen aan het realiseren van de eindkwalificaties. Wel schat de

commissie in dat voor beide opleidingen het programma erin voorziet dat de eindkwalificaties gehaald kunnen worden.

De commissie heeft niets aan te merken op de kwaliteit van de staf, de kwantiteit vormt wel een kwetsbaar punt van de opleidingen. De opleidingen zijn volgens commissie goed omgegaan met de personele wisselingen. De commissie heeft de omvang van de staf ook in relatie tot andere zaken besproken. Enerzijds in positieve zin, omdat het veel en informeel contact mogelijk maakt tussen studenten en docenten, en bij docenten onderling waardoor zaken gemakkelijk besproken worden en eventuele problemen snel verholpen worden. Anderzijds ziet de commissie een risico wanneer verschillende functies door de zelfde mensen worden uitgevoerd en rolzuiverheid onder druk komt te staan.

De studiebegeleiding heeft een overwegend vraaggestuurd karakter. Door de kleinschaligheid van de opleiding en het gemakkelijke informele contact tussen docenten en studenten worden vragen van studenten snel opgelost. De commissie wijst erop dat wanneer studenten in het verleden bij problemen de weg naar de docenten of de studieadviseur zelf niet weten te vinden, zij tussen de wal en het schip kunnen belanden. De commissie is daarom positief dat het tutoraat van het eerste jaar wordt uitgebreid naar jaar 2 en 3 van de bacheloropleiding. Met de scriptieklas in de bacheloropleiding is de studeerbaarheid aanzienlijk toegenomen. De commissie is van mening dat de opleiding goede opleidings specifieke voorzieningen tot haar beschikking heeft en de kwaliteitszorg is op orde.

2.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

3.1 Bevindingen

Toetsing en Toetsbeleid

Toetsing

De eisen aan schriftelijke werkstukken, presentaties, discussiebijdragen, praktisch werk en tussentijdse en eindtoetsen zijn vastgelegd in de studiehandleiding. Daarin staan ook toetsingsregelingen, inclusief leerdoelen, wijze van toetsing en weging van de onderdelen. De studiehandleiding wordt voor aanvang van de modules (digitaal) ter beschikking gesteld. De toetsen worden verspreid over de duur van de module afgenomen en alle toetsresultaten tellen gewogen mee voor de bepaling van het eindcijfer van de module, waarbij de beoordeling van het afsluitend tentamen of het eindwerkstuk het zwaarste weegt. Er zijn per studiejaar twee gelegenheden tot het afleggen van een examenonderdeel.

In de toetsingsregeling is onder meer vastgelegd uit welke toetsen het examenonderdeel bestaat, wat de weging is van de toetsen in de berekening van het eindcijfer, welke compensatiemogelijkheden er zijn, welke vorm de herkansing heeft, en wat de voorwaarden voor toelating tot de herkansing zijn.

Bij beoordelingen letten docenten op plagiaat, waarvoor zij het plagiaatdetectieprogramma Ephorus kunnen gebruiken. Bij gebleken plagiaat wordt de beoordeling van werkstukken en scripties opgeschort en de zaak in handen van de examencommissie gelegd. De kritische reflectie rapporteert dat plagiaat en fraude bij studenten Archeologie tot nu toe zelden is voor gekomen.

De commissie heeft tijdens het visitatiebezoek het toetsbeleid, de procedures rondom toetsing en de toegepaste toetsvormen bestudeerd. Zij heeft hiertoe verschillende toetsmaterialen uit beide opleidingen ingezien, waaronder gemaakte toetsen, antwoordmodellen en beoordelingsformulieren. De commissie heeft geconstateerd dat in beide opleiding verschillende toetsvormen worden gebruikt die passen bij de leerdoelen.

Toetsbeleid

In het facultair rapport staat dat het Kader Toetsbeleid van de Universiteit van Amsterdam in december 2010 is vastgesteld. Dit universitaire kader geeft 22 randvoorwaarden waaraan het toetsbeleid binnen de faculteiten moet voldoen. De faculteit heeft het universitaire kader uitgewerkt in een facultair Kader Toetsbeleid dat in juni 2012 is vastgesteld. In het toetsbeleid krijgt een aantal zaken bijzondere aandacht:

- de afstemming van de toetsvormen op leerdoelen en eindtermen;
- transparantie van de beoordelingscriteria en procedures;
- een goede spreiding van de toetsmomenten;
- kwaliteitsborging van de toetsen;
- controleerbaarheid door heldere afspraken over peer review en bewaartermijnen;
- deskundigheidsbevordering.

Het toetsbeleid was voorheen vooral impliciet van karakter en berustte op de onderlinge afstemming van de docenten. De opleidingen zijn nu bezig het (nieuwe) beleid tot uitvoer te brengen. Voor docenten betekent dit in de meeste gevallen extra papierwerk om hun werkwijze (van toetsing en beoordeling) inzichtelijk en expliciet te maken. Uit de gesprekken tijdens het visitatiebezoek maakt de commissie op dat de opleidingen zich bewust zijn van het belang van borging van de kwaliteit van toetsing. Er zijn enkele stappen gezet. Zo zijn er per vak toetsdossiers ontwikkeld. Hierin staat onder andere de studiehandleiding, inclusief toetsregeling, de eindresultaten, een omschrijving van de opdrachten door de docent en een verslag hoe de toetsing en uitslagen tot stand zijn gekomen. De commissie is hier heel positief over, omdat hierdoor de relatie tussen het vak en toetsing inzichtelijk wordt.

Voor de scripties worden beoordelingsformulieren ontwikkeld, en het gebruik ervan zal worden geëvalueerd. De commissie heeft vastgesteld dat er nog geen sprake is van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing, maar de commissie heeft zich positief uitgesproken over de ontwikkelingen die in gang gezet zijn.

Examencommissie

De examencommissie geeft de indruk dat zij van haar wettelijke taken op de hoogte is en daar professioneel mee omgaat. De leden van de examencommissie willen er voor waken dat zij in hun rol niet alleen controlerend zijn, maar willen er ook voor zorgen dat het belang van een goed functionerend toetsbeleid bij de opleiding duidelijk is, en dat de docenten er plezier van, en baat bij hebben. De examencommissie denkt dan bijvoorbeeld aan het delen van best practices. De commissie vindt dat een goed streven en de commissie heeft haar vertrouwen uitgesproken in de examencommissie. De commissie benadrukt het belang van een sterke examencommissie wanneer er problemen met de toetsing of beoordeling kunnen ontstaan. Een situatie die besproken is betreft een student die na een moeizaam scriptietraject uiteindelijk een voldoende scriptie heeft geschreven. Het blijkt dan voor de docent die de student begeleidt heeft in het traject moeilijk te zijn om 'maar' een 6 te geven. Naast een helder beoordelingsformulier, komt hier het belang van een sterke en onafhankelijk examencommissie naar voren, om enerzijds de kwaliteit van de toetsing te waarborgen, maar ook om de desbetreffende docent te steunen de juiste beslissing te nemen bij scripties aan de ondergrens van een voldoende.

Gerealiseerde eindkwalificaties

Om het gerealiseerde eindniveau van de bachelorstudenten te beoordelen heeft de commissie voorafgaand aan het bezoek 15 bachelor scripties en 15 master scripties bestudeerd uit de studiejaar 2010-2011 en 2011-2012.

Bachelorscripties

De kritische reflectie rapporteert dat de student in de bachelorscriptie laat zien in staat te zijn om een schriftelijk verslag uit te brengen van een beperkt onderzoek dat hij/zij onder begeleiding van een docent heeft uitgevoerd. Aan de scriptie worden de gebruikelijk criteria voor een wetenschappelijke verhandeling gesteld:

- een heldere vraagstelling, een verantwoording daarvan;
- een uiteenzetting over de gevolgde werkwijze;
- een kritische weergave en evaluatie van de voornaamste voor de vraagstelling relevante literatuur en documentatie;
- een zorgvuldige uitwerking van het eigen standpunt, gerelateerd aan andere standpunten en onderbouwd met argumenten;
- en onderbouwde conclusies met betrekking tot de vraagstelling.

Verder dienen studenten de gangbare regels voor taal en literatuurverwijzingen te volgen. De begeleider treedt op als beoordelaar. Vanaf 2012-2013 zullen begeleiders daarvoor een beoordelingsformulier gebruiken. De commissie benadrukt het belang van goede beoordelingsformulieren om tot heldere en uniforme afspraken te komen over de criteria voor een goede scriptie, en de beoordeling daarvan.

Voor de commissie is een selectie van 15 scripties gemaakt, waarbij geselecteerd is op cijfers. Elk van de vijf commissieleden heeft een bachelorscriptie uit de categorie lage cijfers, midden cijfers en hoge cijfers bestudeerd. Bij het selecteren van de scripties viel op dat de scriptiebegeleiders bij hun becijfering geen gebruik maken van de volle breedte van de beoordeling. Het verwachte onder segment van net-voldoendes ontbreekt: het laagste toegekende cijfer was een 6,5. Vrijwel alle scripties waren met een 7, 7,5 of een 8 beoordeeld. Eén scriptie was beoordeeld met een 9.

De commissie heeft veel aandacht geschonken aan een zorgvuldige beoordeling van de scripties. Over de gehele linie viel de beoordeling van de scripties door de commissie lager uit dan de cijfers die studenten voor het eindwerk gekregen hadden. Bij alle scripties waar de beoordeling van een commissielid afweek van het cijfer van de scriptie heeft een ander commissie lid de scriptie nogmaals beoordeeld. De scriptie die een 9 had gekregen was volgens de commissie tenminste 1,5 punt te hoog beoordeeld. Tijdens het bezoek bleek dit een bijzonder geval te zijn waarbij de scriptie veel later was ingeleverd en becijferd dan het geschreven was, een situatie die nu niet meer zou voorkomen.

De commissie had bij meerdere scripties twijfels of de scriptie voldoende had mogen krijgen. Bij één van de scripties week het oordeel van de commissie zodanig af, dat de commissie van mening was dat de scriptie zeker geen voldoende had mogen krijgen. De commissie heeft daarom 5 extra scripties gelezen. Omdat er twijfel bestond over verschillende scripties rond de ondergrens van een voldoende, heeft de commissie gevraagd om scripties met lage beoordelingen. Aangezien er niet meer scripties waren die met een 6 of een 6.5 waren beoordeeld, heeft de commissie gekozen voor de scripties die met een 7 beoordeeld waren. Van deze scripties week de beoordeling van de commissie licht af van de cijfers die gegeven waren voor de scripties. Eén van de scripties werd hoger beoordeeld, bij de andere scripties viel de beoordeling een halve tot een hele punt lager uit, maar er was geen sprake van onvoldoende bij deze extra vijf scripties.

Het commentaar van de commissie op de scripties was deels gerelateerd aan de onderwerpkeuze van een aantal scripties, die volgens de commissie vooral uitnodigen tot een literatuurstudie. Dit leidt tot bachelorscripties die vooral beschrijvend van aard zijn. De commissie is van mening dat de beschrijvingen vaak algemeen zijn, en weinig integratie en interpretatie laten zien. De commissie vindt dat de rol van de begeleiders daar cruciaal in is. De commissie verwacht dat zowel strakkere begeleiding als heldere criteria waar de student op beoordeeld gaat worden er aan bij zullen dragen dat op die punten de scripties verbeterd worden. Een andere suggestie is om een samenvatting toe te voegen aan de scriptie, waarin de student duidelijk maakt waar de scriptie over gaat.

De commissie heeft geconstateerd dat in de lijst met afstudeerwerken over de afgelopen jaren die bij de kritische reflectie was aangeleverd de lage cijfers ontbreken, terwijl er volgens de commissie wel degelijk scripties zijn die een laag cijfer hadden behoren te krijgen. De beoordeling is volgens de commissie op een groot aantal scripties te hoog, en er bestond twijfel over meerdere scripties rond de ondergrens van een voldoende. Een scriptie is aangewezen als onvoldoende. De opleiding heeft daarom volgens de commissie onvoldoende

kunnen laten zien dat de studenten van de bacheloropleiding de beoogde eindkwalificaties behalen. Met de ontwikkelingen die reeds in gang gezet zijn om de kwaliteit van de scripties en de beoordeling ervan te verbeteren, verwacht de commissie dat de bacheloropleiding binnen korte termijn in staat moet zijn een voldoende beoordeling te krijgen op standaard 3. Voor de commissie laat juist deze situatie het belang zien van een goed toetsbeleid en een sterke examencommissie. Op dit moment is de commissie van mening dat de opleiding nog geen voldoende zou moeten krijgen op Standaard 3.

Masterscripties

Voor de masterscriptie gelden qua omvang en niveau hogere eisen dan voor de bachelorscriptie. Van studenten wordt in dit geval verwacht dat zij in staat zijn om, weliswaar onder begeleiding, zelf onderzoeksvragen te formuleren, een onderzoeksplan op te stellen, relevante literatuur rond een gekozen onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen, en daarvan schriftelijk verslag te doen. De masterscriptie wordt bovendien beoordeeld door een tweede lezer die door de eerste lezer in overleg met de mastercoördinator en de student wordt aangezocht. De tweede lezer moet zijn of haar goedkeuring geven voor het werkplan van de scriptie, en het eindresultaat beoordelen. Ook bij de scripties in de masteropleiding zal de begeleider vanaf 2012-2013 een beoordelingsformulier gebruiken.

De commissie heeft 15 masterscripties bestudeerd. De oordelen van de commissie kwamen, met een paar kleine afwijkingen, overeen met de cijfers die studenten voor de scripties hadden gekregen. Het niveau was duidelijk hoger dan de bachelorscripties. De scripties met lage cijfers waren van voldoende kwaliteit en de scripties met hoge cijfers werden door de commissie als heel goed beoordeeld. Er was een goede spreiding van de cijfers. De scripties waren goed geschreven, met een helder betoog.

Bij de beoordeling van de masterscriptie speelt het proces en de duur van het schrijfproces een rol in de beoordeling. Ook in de cum laude regeling is tijdsduur een factor geworden waar rekening mee gehouden wordt. Dat vindt de commissie een goede ontwikkeling.

Alumni

Volgens de kritische reflectie heeft de opleiding in de afgelopen jaren geen onderzoek gedaan naar de beroepspraktijk van alumni Archeologie. Toch zien zij dat de meeste afgestudeerden ondanks de crisis snel werk vinden in de archeologiesector bij de overheid of in de commerciële hoek.

3.2 Overwegingen

Een goed functionerend toetsbeleid zorgt voor heldere en duidelijk toetsing en borging van de kwaliteit van de toetsing. De kans op problemen met toetsing wordt daardoor gereduceerd. Mochten er toch problemen zijn, bijvoorbeeld in de beoordeling van scripties, dan is voor de examencommissie een belangrijke rol weggelegd.

De commissie is kritisch over de vorderingen die de opleidingen hebben gemaakt op het gebied van de kwaliteitsborging van de toetsing. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet, heeft de commissie vastgesteld dat er nog geen sprake is van structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. De commissie benadrukt ook het belang van goede beoordelingsformulieren voor inzichtelijke en consistente beoordelingen. Dit geldt zowel voor de bacheloropleiding als de masteropleiding.

Na zorgvuldige overwegingen heeft de commissie geconcludeerd dat de bachelorscripties structureel te hoog zijn beoordeeld, waren er verschillende scripties die in het grensgebied tussen onvoldoende en voldoende kwamen, en in een geval had de scriptie volgens de commissie geen voldoende mogen krijgen. Gezien de stappen die genomen zijn in de begeleiding en de beoordeling van de scripties verwacht de commissie dat de bacheloropleiding binnen korte termijn in staat moet zijn een voldoende beoordeling te krijgen op Standaard 3.

De commissie is positief over de masterscripties en kon zich goed vinden in de beoordelingen van de masterscripties. De commissie heeft geen twijfel dat de studenten de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding behalen.

3.3. Conclusie

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **onvoldoende**
Masteropleiding Archeologie: de commissie beoordeelt Standaard 3 als **voldoende**.

Algemeen eindoordeel

De commissie kan zich vinden in het profiel van de opleidingen en vond de leeromgeving voor beide opleidingen voldoende. Het toetsbeleid is in ontwikkeling. Hoewel goede stappen gezet zijn, is er nog geen sprake van een structurele kwaliteitscontrole van de toetsing. De commissie heeft problemen geconstateerd met de beoordeling van de bachelorscripties. Gezien de stappen die genomen zijn in de begeleiding en de beoordeling van de scripties verwacht de commissie dat de bacheloropleiding binnen korte termijn in staat moet zijn een voldoende beoordeling te krijgen op standaard 3. Omdat standaard 3 voor de bacheloropleiding op dit moment als onvoldoende beoordeeld is, is volgens de beslisregels van het beoordelingsprotocol van de NVAO de bacheloropleiding onvoldoende, zelfs al behaalden de standaarden 1 en 2 een voldoende. Voor de masteropleiding geldt dat de commissie positief was over het niveau van de afgestudeerden. De commissie beoordeelt de masteropleiding als voldoende.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie* als **onvoldoende**.

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Archeologie* als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. P. (Peter) van Dommelen is sinds 2012 Joukowsky Family hoogleraar in de Archeologie en hoogleraar Antropologie aan Brown University (VS). Hij studeerde zowel Archeologie als Klassieke Talen en Letterkunde in Leiden (1984-1990) en Antropologie in Londen (1990-1991), waarna hij naar Leiden terugkeerde voor promotieonderzoek (1993-1997). Na voltooiing van het proefschrift *On Colonial Grounds*, dat hij cum laude verdedigde in 1998, was hij werkzaam als achtereenvolgens docent, hoofddocent en hoogleraar aan de Universiteit van Glasgow (Schotland, Verenigd Koninkrijk, 1997-2012). Daarnaast bekleedde hij gastaanstellingen in Valencia (2005-06), Cagliari (jan-aug. 2011) en Palma de Mallorca (april 2012). Hij is opgetreden als co-promotor in Valencia, Barcelona, Siena, Philadelphia en Madrid. Peter van Dommelen was mede-oprichter en co-redacteur van het tijdschrift *Archaeological Dialogues* (1994-2006) en momenteel co-redacteur van *Journal of Mediterranean Archaeology* (sinds 2006) en redactielid van *World Archaeology* (sinds 2007). Hij is lid van acht internationale redactieraden, waaronder *Journal of American Archaeology* en *Rivista di Studi Fenici*. Recente publicaties zijn *Rural Landscapes of the Punic World* (Londen, 2008, met Carlos Gómez Bellard) en *Material Connections* (London 2010, red. met A. Bernard Knapp). In regionale en chronologische termen richt het onderzoek van Peter van Dommelen zich op de westelijke Middellandse Zee vanaf de late prehistorie tot en met de Romeinse Republiek – grofweg het eerste millennium v.Chr. In culturele zin staan de Phoenicische diaspora en de Carthaagse expansie en de zogenaamde Punische wereld centraal in zijn onderzoek. Inhoudelijk gezien betreft zijn onderzoek kolonialisme en plattelandsbewoning, waarbij beide onderzoeksthema's expliciet in een vergelijkend en diachronisch perspectief worden geplaatst met de westelijke Middellandse Zee in zowel verleden als heden als uitgangspunt. Hij heeft sinds 1992 leiding gegeven aan jaarlijks veldwerk in Sardinië, in recente jaren in nauwe samenwerking met de Universiteit van Valencia (Spanje).

Prof. dr. R. (Robert) van de Noort studeerde Geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht en Archeologie aan de Universiteit van Amsterdam. Gedurende de laatste 25 jaar heeft hij gewerkt in Nederland (Bureau Oudheidkundig Bodemonderzoek Rotterdam), Italië (British School at Rome), en Groot-Brittannië (Universiteiten van Hull en Exeter). Zijn onderwijs en onderzoek betreffen de dynamische interactie tussen mens en natuur in wetlands en de Noordzee, en zijn meest recente boeken zijn *North Sea Archaeologies; a maritime biography 10,000 BC-AD 1500* (OUP, 2011) en *Climate Change Archaeology; building resilience from research in the world's coastal wetlands* (OUP, 2013). Sinds 2006 is hij hoogleraar Archaeology aan de Universiteit van Exeter, waar hij thans ook decaan is voor het College of Social Sciences and International Studies.

Prof. dr. F.M.R. (Frank) Vermeulen behaalde een PhD in de archeologie aan de Universiteit Gent met een proefschrift over de romanisering van Zandig-Vlaanderen (1988). Na zijn jaren als wetenschappelijk medewerker aan de Universiteit Gent (1981-1989) werd hij directeur onderzoek bij het Nationaal Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek in België (1989-1999) en parttime docent aan de Vakgroep Archeologie van de Universiteit Gent (1989). Sinds 1998 is hij hoogleraar in de Romeinse archeologie en archeologische methodologie aan deze universiteit. Van 2008-2011 was hij ook parttime Research Professor aan de Universiteit van Évora (Portugal). In zijn onderzoek domineren twee grote thema's: de archeologie van mediterrane landschappen en de Romeinse landelijke en stedelijke nederzettingsgeschiedenis. Hij heeft een bijzondere belangstelling voor de ontwikkeling en het gebruik van niet-destructieve onderzoekstechnieken, geo-archeologisch onderzoek en IT-toepassingen. Hij leidt sinds 2000 veldwerkprojecten in Italië, Frankrijk en Portugal en is de

afgelopen jaren erg actief inzake de coördinatie van Europese projecten en de evaluatie van academisch onderzoek en onderwijs in Europa.

Dr. R.C.G.M. (Roel) Lauwerier werkt als senior archeozoöloog en programmamanager bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Tijdens en na zijn studie biologie (Nijmegen en Groningen) was hij enige tijd docent Biologie en docent Toegepaste Informatiekunde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Na het afronden van zijn PhD over Romeinse archeozoölogie in 1988 publiceerde hij over diverse archeozoölogische onderwerpen van Paleolithicum tot Nieuwe Tijd. Daarnaast publiceerde hij over meer algemene monumentenzorgonderwerpen als degradatie, beschikbaarheid van gegevens, de waardering van sites, de kwaliteit van onderzoek en over kennis en kennislacunes. Hij was o.a. projectleider van de eerste Archeologiebalans (2002), direct betrokken bij de evaluatie van de archeologiewetgeving (2012) en leidt nu het programma Kenniskaart Archeologie waarbinnen o.a. syntheses geschreven worden, een nieuwe nationale onderzoeksagenda wordt opgesteld en kaartmateriaal en andere tools worden gemaakt voor het vervaardigen van kaarten met verwachtingen, verstoringen en bekende cultuurhistorische waarden.

R. (Robin) Nieuwenkamp BA is student aan de researchmaster Archaeology (track: Human Origins) aan de Universiteit Leiden. Daarnaast neemt hij deel aan het Leiden Leadership Programme, voor excellente masterstudenten. In 2012 rondde hij aan dezelfde universiteit de bacheloropleiding Archeologie af, met als specialisatierichtingen de Europese prehistorie en historische archeologie. Tijdens zijn studie heeft hij diverse archeologische stages gelopen in Nederland en Engeland. Tevens was hij tussen 2010-2012 studentambassadeur voor archeologie, studentlid in het faculteitsbestuur en organiseerde hij archeologische reizen.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

1. Inleiding

Dit referentiekader is bestemd voor de bachelor- en masteropleidingen Archeologie aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de landelijke onderwijsvisitatie in de Geesteswetenschappen worden beoordeeld. Dat betreft:

- de bacheloropleidingen Archeologie van de RUG, UL, UvA en VUA
- de éénjarige masteropleidingen Archeologie van de RUG, UL, UvA en VUA

In het onderstaande wordt eerst ingegaan op de doelstellingen en de aard van de opleidingen besproken. Daarbij komen tevens de consequenties van doelstellingen en aard voor de inrichting van de programma's aan bod.

Bij het opstellen van dit referentiekader is gebruik gemaakt van:

- het domeinspecifiek referentiekader als opgenomen in de zelfevaluatie Archeologie 2004
- de KNAW-wetenschapsverkenning Archeologie ("De toren van Pisa rechtgezet", 2007),
- de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, meest recente internetversie),
- de benchmark statement Archaeology van de Quality Assurance Agency for Higher Education 2007, ISBN 978 1 84482 671 1) en
- de Dublindescriptoren (internetversie).

2. Algemene doel en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen Archeologie in Nederland richten zich op de studie van samenlevingen uit het verleden. Het onderwerp van studie voor deze opleidingen bestaat uit sporen en objecten die door menselijke gemeenschappen op en onder het aardoppervlak zijn achtergelaten. Bij de opleidingen leveren deze materiële resten echter de toegang tot het werkelijke object van studie, de maatschappijen uit het verleden in al hun facetten. Daarbij gaat het met name om de mens in zijn natuurlijke, sociale en culturele omgeving. Bovendien is bij deze opleidingen niet uitsluitend aandacht voor het verleden. Ook de rol van het verleden in het heden (erfgoedbeleving) en de zorg voor het cultureel erfgoed (erfgoedbeheer) krijgen bij de opleidingen Archeologie aandacht.

De opleidingen Archeologie houden zich dus bezig met de constructie van het verleden en de rol van het verleden in het heden. Dat gebeurt vanuit een interdisciplinair perspectief. Data in de (natural) sciences worden door archeologen vaak zelf gegenereerd. Er wordt tevens veel gebruik gemaakt van methodieken en data afkomstig uit de sciences en theoretische concepten uit de sociale wetenschappen. Met het oog op het interdisciplinaire karakter van de archeologie is een theoretische en methodologische training voor een adequate opleiding onmisbaar. De nauwe relatie tussen de beeldvorming van het verleden en archeologisch veldwerk maakt dat opgravingen en field surveys in het onderwijs een belangrijke rol spelen. Dat geldt evenzeer voor materiaalstudie (artefacten en ecofacten) dat vaak in laboratoria plaatsvindt.

Binnen dit brede spectrum van aandachtspunten voor het onderwijs, leggen de diverse opleidingen hun eigen accenten. Daarbij zijn er zowel verschillen tussen de diverse instellingen als tussen bachelor- en masteropleidingen van dezelfde instelling. Zo ligt in de meeste masteropleidingen een zwaarder accent op toepassing van theoretische aspecten

(onderzoek) en op de praktijk en theorie van de omgang met archeologisch erfgoed (werkveld).

De opleidingen die in het kader van de visitatie Archeologie beoordeeld worden, hebben tot doel:

1. Kennis en inzicht te bieden in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt voor het vakgebied van de archeologie als totaal in: kennis van en inzicht in (a) het functioneren van menselijke gemeenschappen uit het verleden en hun materiële nalatenschap en (b) de wijze waarop de beeldvorming rond deze gemeenschappen een rol speelt in het heden.
2. De student zodanig te vormen dat hij logisch kan redeneren, redeneerwijzen in het vakgebied kan herkennen en analyseren, zich in woord en geschrift op academisch niveau kan uitdrukken en zijn kennis en inzichten weet over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.
3. De student kennis en inzicht bij te brengen ten aanzien van de normen en waarden die ten grondslag liggen aan het wetenschapsproces als geheel en wetenschappelijke keuzes in het bijzonder.
4. De student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering waarin enerzijds inzicht in theorie en methodologie en anderzijds een besef van de relativiteit van interpretaties een wezenlijk onderdeel uitmaken.
5. Een kader te bieden waarbij de student probleemgericht leert omgaan met de verworven theorie en kennis, en tevens verworven inzichten op een wetenschappelijk verantwoorde manier leert toe te passen op verschillende soorten bronnen (van de primaire archeologische bronnen tot wetenschappelijke publicaties).
6. Een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht; daarbij verschuift het accent van breedte in de bacheloropleiding naar diepte in de masteropleiding.

De bacheloropleiding Archeologie biedt een algemene en brede basis en leidt op tot een elementair academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping. Daarbij kan de verdieping nadrukkelijk zowel interdisciplinair als disciplinair en zowel thematisch-diachroom als periode-specifiek zijn.

3. Specifieke eindtermen en kwalificaties van de bacheloropleiding

De student die een bacheloropleiding Archeologie heeft afgerond, beschikt over de volgende domeinspecifieke kennis, inzichten en vaardigheden. De opleidingen van de diverse instellingen kunnen daarbij ieder hun eigen accenten leggen.

De afgestudeerden van een bacheloropleiding Archeologie beschikken aantoonbaar over:

(Dublindescriptor: kennis en inzicht)

- kennis en inzicht te in het vakgebied van de opleiding. Dat houdt in dat een zodanige kennis, vaardigheid en inzicht op het terrein van de archeologie wordt bijgebracht dat de afgestudeerde van de bacheloropleiding enerzijds gekwalificeerd is een masteropleiding in dezelfde of verwante discipline te volgen, anderzijds in staat is tot het uitoefenen van een beroep waarvoor de kennis en vaardigheden van het betreffende vakgebied op bachelor-niveau vereist zijn.
- basale kennis van de geschiedenis van de archeologie als wetenschappelijke discipline en van de belangrijkste theoretische oriëntaties van deze discipline door de tijd heen.
- een goede kennis van de onderzoeksmethodes en -technieken die in de archeologie gebruikelijk zijn en een helder inzicht in welke situaties elk van deze methodes en technieken ingezet moeten worden.

- inzicht in ICT-vaardigheden die in het vakgebied relevant zijn en actieve beheersing van die ICT-vaardigheden die het best aansluiten bij de ‘kleur’ van de opleiding.
- basale kennis van multi- en interdisciplinaire werkwijzen

(Dublindescriptor: toepassing van kennis en inzicht)

- in teamverband een uitvoerende rol te spelen bij archeologisch veldwerk en bij te dragen aan de op wetenschappelijke gronden tot stand komende beslissingen in het veld.
- relevante wetenschappelijke teksten te lezen, te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt te verdedigen.

(Dublindescriptor: oordeelsvorming)

- gegevens¹ en inzichten op een elementair academisch niveau te verzamelen, te analyseren, te vergelijken en kritisch te toetsen.
- zich bij het proces van kritisch toetsen van data een eigen oordeel te vormen met afweging van sociaal-maatschappelijke en ethische aspecten.

(Dublindescriptor: communicatie)

- zich in woord en geschrift op academisch niveau uit te drukken en zijn kennis en inzichten over te brengen op een publiek van specialisten en niet-specialisten.

(Dublindescriptor: leervaardigheden)

- zonder aanvullende scholing deel te nemen aan een masteropleiding die in het verlengde van de eigen bacheloropleiding ligt.
- de tijdens de opleiding verworven kennis, vaardigheid en inzichten flexibel in te zetten in een werkveld dat niet direct aansluit bij de opleiding.

4. Specifieke eindtermen en kwalificaties van de masteropleiding

Op het terrein van kennis, inzicht en vaardigheden bouwt de masteropleiding Archeologie voort op de bacheloropleiding. Studenten die een masteropleiding Archeologie hebben afgerond, beschikken over onderstaande domeinspecifieke kennis and vaardigheden. De opleidingen van de diverse instellingen kunnen daarbij elk hun eigen accenten leggen. Door de beschikbare vrije ruimte kunnen ook studenten hierin hun eigen accenten aanbrengen: sommige richten zich meer op de archeologische praktijk en richten zich meer op een initiërende rol in veldwerk, andere richten zich meer op onderzoek (onderzoeksvoorstel formuleren).

Afgestudeerden van masteropleidingen Archeologie beschikken over die academische vaardigheden die voor academische functies op masterniveau op het terrein van de archeologie gewenst of noodzakelijk zijn. Dat betreft zowel functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als functies in wetenschappelijk archeologisch onderzoek, maar ook in die beroepen waarin duurzame kennisontwikkeling, kennisverwerving en -verwerking samen gaan met het dragen van verantwoordelijkheid en de bereidheid nieuwe terreinen te verkennen en te ontginnen.

¹ Dit woord moet breed geïnterpreteerd worden, b.v. artefacten, ecofacten, landschappelijke gegevens, opgravingsplattegronden, etc.

De afgestudeerden van een masteropleiding Archeologie beschikken aantoonbaar over:

(Dublindescriptor: Kennis en inzicht)

- technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige wetenschappelijke wijze data en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een creatieve wijze verklarende of inzichtelijke werkhypothesen te formuleren en te toetsen om aldus een bijdrage te leveren aan relevante wetenschappelijke discussie in de archeologie.
- het vermogen gegevens en inzichten op een diepgaand academisch niveau te vergelijken, te analyseren en kritisch te toetsen.

(Dublindescriptor: toepassen van kennis en inzicht)

- het vermogen een initiërende rol te spelen bij de diverse vormen van archeologisch veldwerk en/of de interpretatie daarvan.
- het vermogen de multidisciplinaire gegevens uit diverse subdisciplines van de archeologie en aanverwante domeinen te integreren tot een beeld van het verleden.

(Dublindescriptor: oordeelsvorming)

- het vermogen te reflecteren op morele en ethisch-maatschappelijke vraagstukken verband houdende met de archeologie.

(Dublindescriptor: communicatie)

- het vermogen mondeling en schriftelijk conclusies van (eigen) onderzoek als ook de data, interpretaties en overwegingen die tot de conclusies hebben geleid, op een heldere wijze voor te leggen aan zowel vakgenoten als een breder publiek.

(Dublindescriptor: leervaardigheden)

- om in voorkomende gevallen zelfstandig een doordacht onderzoeksvoorstel te formuleren, waarbij leervaardigheden benodigd zijn om een grotendeels zelfgestuurde vervolgstudie (b.v. promotietraject) met succes te voltooien.

5. Globale inhoud/programma bacheloropleiding en afstemming arbeidsmarkt

Tijdens de bacheloropleiding worden de studenten ingewijd in het wegen en analyseren van wetenschappelijke teksten, in de beginselen van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven van teksten van academisch niveau. Voorts worden hun de basics van het archeologische veldwerk en de specifiek archeologische informatica bijgebracht. Ook de maatschappelijke context van de archeologie is punt van aandacht in de bacheloropleiding. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bachelorscriptie of een vergelijkbare opdracht.

Uit de inhoud van de bacheloropleiding blijkt dat de eindkwalificaties zijn afgestemd op de eisen van de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het bij de bacheloropleiding Archeologie zowel om de niet-initiërende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als om de mogelijkheid via een vervolgopleiding een plaats in onderzoek te verwerven of een gooi te doen naar initiërende en agendazettende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie. De bacheloropleiding kan tevens dienen als voorbereiding op een vervolgopleiding gericht op museale instellingen en cultureel management. Tevens dient de waarde van een afgestudeerde bachelor als generalist voor een brede arbeidsmarkt (middels academische vorming en vaardigheden) niet uit het oog verloren te worden.

6. Globale inhoud/programma masteropleiding en afstemming op arbeidsmarkt

Tijdens de masteropleiding specialiseert de student zich. Daarbij kan de specialisatie een verdieping van een deelgebied van de archeologie betreffen (b.v. Prehistorische, Noordwest Europese, Mediterrane, Niet-westerse Archeologie, archaeological sciences), een thematische verdieping geven (bijv. landschapsarcheologie, materiële cultuurstudies) of een focus op praktijk- en beleidsarcheologie betreffen (initiërende en agendazettende functies in praktijk- en beleidsarcheologie), dan wel voorbereiden op museale functies of functies in het cultuurmanagement.

In de masteropleiding is ruimte voor de ontwikkeling van specifieke onderzoeksvaardigheden en/of speciale praktische vaardigheden de veldarcheologie betreffende.

Uit de inhoud van de masteropleiding blijkt dat de eindkwalificaties nauw gerelateerd zijn aan de arbeidsmarkt. Daarbij gaat het voor de afgestudeerden uit de masteropleiding om zowel initiërende en sturende functies in de praktijk- en beleidsarcheologie als om functies in musea en in het cultuurmanagement, als om een wetenschappelijk vervolgtraject in de vorm van een promotieonderzoek. Daarbij is ruimte voor een grondige bestudering van theorie en methodologie in de archeologie. Een belangrijk aandachtspunt is ook een goed inzicht in de maatschappelijke inbedding en de maatschappelijke rol van de archeologie.

In de afgelopen periode zijn diverse archeologische masteropleidingen overgegaan op het gebruik van de Engelse taal.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

De doelstellingen van de bachelor en master laten zich makkelijk vertalen in de eindtermen van deze opleidingen. Daarbij zijn twee typen te onderscheiden: algemene eindtermen die gelden voor alle opleidingen aan de Faculteit der Geesteswetenschappen, en opleidingsspecifieke (BA) respectievelijk vakspecifieke (MA) eindtermen die alleen voor Archeologie gelden. Wij richten ons hieronder op de opleidings- en vakspecifieke eindtermen.

Bacheloropleiding Archeologie en prehistorie

De opleidingsspecifieke eindtermen worden gerealiseerd in het verplichte programma van de bachelor. Bondig geformuleerd heeft de student na afronding van de bachelor aantoonbare kennis van en inzicht in:

- de grondbeginselen van de belangrijkste vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie, te weten de Europese archeologie en de mediterrane archeologie;
- de wetenschapsfilosofische achtergronden van onderzoek binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie;
- de belangrijke thema's in de wetenschapsbeoefening en/of het wetenschappelijke debat binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie;
- het begrippenapparaat en de belangrijkste onderzoeksmethoden en -technieken binnen de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie.

Daarnaast wordt de student in staat geacht om de tijdens de opleiding verworven kennis (praktisch) toe te passen in een context die typisch is voor de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie. Ook beschikt de student over aantoonbare vaardigheden die essentieel zijn voor de beoefening van de vakgebieden/disciplines van de opleiding Archeologie en prehistorie, met name:

- het met enige zelfstandigheid kunnen uitvoeren van veldwerk, en het kunnen verzorgen
- van de daarbij horende basale verslaglegging;
- het zelfstandig kunnen analyseren, documenteren en determineren van archeologisch materiaal.

Ook geeft de student er blijk van in correct schriftelijk en mondeling Nederlands verslag te kunnen leggen van deze leerresultaten.

Masteropleiding Archeologie

De student heeft na afronding van de eenjarige master aantoonbaar:

- een gedegen overzicht van de archeologie en van de geschiedenis van de archeologie;
- een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van archeologie en een ander vakgebied;
- de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van de archeologie te signaleren, formuleren, analyseren en oplossingen aan te dragen. De student is tevens in staat gerichte onderzoeksvragen te formuleren en deze te presenteren in een onderzoeksplan.
- de vaardigheid de relevante vakliteratuur rond een onderwerp te vinden, te verwerken en kritisch te beoordelen;

- de vaardigheid om onderzoek op het vakgebied uit te voeren en daarover te rapporteren
- op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen.
- (afhankelijk van het gevolgde vakkenpakket) de vaardigheid om met enige zelfstandigheid een onderdeel van een veldwerkproject te kunnen leiden en de daarbij horende basale verslaglegging te kunnen verzorgen;
- (afhankelijk van het gevolgde vakkenpakket) de vaardigheid om een verzameling archeologisch materiaal en/of velddocumentatie zelfstandig te kunnen interpreteren.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Programma bacheloropleiding

Schematisch ziet het aanbod in de bacheloropleiding er als volgt uit:

Propedeuse

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 1	blok 2	blok 3
Inleiding in de archeologie: geschiedenis, theorie en methoden			Overzicht archeologie	Overzicht archeologie	Veldwerk-cursus
Geschiedenis, theorie en methoden; onderzoeksvaardigheden	Archeologie van het object; academisch schrijven	Natuurwetenschappelijke archeologie	III: archeologie van Italië en het Romeinse Rijk	V: provinciaal Romeinse archeologie	
Overzicht archeologie I: prehistorie van Europa en het mediterrane gebied	Overzicht archeologie II: archeologie van de Griekse wereld		Overzicht archeologie IV: archeologie van Noordwest-Europa: Middeleeuwen	Overzicht archeologie VI: archeologie van Noordwest-Europa: Nieuwe tijd	

Jaar 2

Semester 1			Semester 2		
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 1	Blok 2	Blok 3
Verdieping Europese archeologie I	Verdieping Europese archeologie II	Archeologie en GIS: database	Verdieping mediterrane archeologie I	Vervolgcurcus veldwerk en materiaalpracticum	
Keuzeruimte			Keuzeruimte of opleidingsgebonden excursie		

Jaar 3

Semester 1			Semester 2		
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 1	Blok 2	Blok 3
Keuzeruimte			Verdieping mediterrane archeologie II	Bachelor-scriptie	Bachelor-scriptie
Wetenschapsfilosofie			Keuzevak of opleidingsgebonden excursie		

Programma masteropleiding

Binnen de eenjarige masteropleiding kunnen studenten uit twee thematische trajecten kiezen, die alle aansluiten bij vakken uit de bachelors Archeologie van de UvA en de VU:

- *Mediterranean Archaeology: Issues of Objects and People of Mediterranean Interconnections* (MA-programma Mediterranean Archaeology)
- *Late Prehistory and Roman Archaeology of North Western Europe of Medieval and Early Modern Archaeology* (MA-programma Archaeology of Northwest Europe)
- *Landscape Archaeology of Archaeological Heritage* (MA-programma Archaeology of Landscape and Heritage).

Schematisch ziet het programma van de masters er als volgt uit:

Late Prehistory and Roman Archaeology of North Western Europe

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Late Iron Age Societies in Northwest Europe (6 EC)	Roman Archaeology and the Romanisation Paradigm (6 EC)	Current Issues (6 EC)	Villa Landscapes in the Roman North (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Medieval and Early Modern Archaeology

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
The Archaeology of the Medieval and Early Modern Town (6 EC)	Transformations of the Medieval Rural World: Landscapes and Settlements (6 EC)	Current Issues (6 EC)	The Archaeological Heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Landscape Archaeology

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Perspectives on Ancient Landscapes (6 EC)	Historical Landscape and Archaeological Heritage (6 EC)	Current Issues (6 EC)	Villa Landscapes in the Roman North (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Archaeological Heritage

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Biography of the Landscape (6 EC)	Historical Landscape and Archaeological Heritage (6 EC)	Current Issues (6 EC)	The Archaeological Heritage of Medieval and Early Modern Amsterdam (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Mediterranean Archaeology: Issues of Objects and People

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
The Objects of Religion: Material Culture at Sanctuaries (6 EC)	Burial and Ancient Society (6 EC)	Current Issues (6 EC)	Pottery in Archaeology (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Mediterranean Interconnections

Semester 1			Semester 2		
blok 1	blok 2	blok 3	blok 4	blok 5	blok 6
Homeric Greece; Epics, Archaeology and the Wider Mediterranean World (6 EC)	Roman Archaeology and the Romanisation Paradigm (6 EC)	Current Issues (6 EC)	The Archaeology of Mediterranean Networks (6 EC)	Masterscriptie (18 EC)	
Keuzeruimte (12 EC)			Keuzeruimte (6 EC)		

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Archeologie en Prehistorie

Tabel 1: Instroom van alle voltijdstudenten

	vwo	hbo-prop	hbo	Buitenland	overig	totaal
2002	17	3	0	0	8	28
2003	8	5	1	1	6	21
2004	15	5	1	0	2	23
2005	16	3	1	0	3	23
2006	12	4	1	1	2	20
2007	16	2	1	0	4	23
2008	14	2	4	0	4	24
2009	14	2	0	0	3	19
2010	14	2	3	0	7	26

Tabel 2: Instroom van voltijdstudenten uitgesplitst naar geslacht

	voorkomen 1			totaal		
	totaal	% mannen	% vrouwen	totaal	% mannen	% vrouwen
2002	28	46	54	36	47	53
2003	21	52	48	26	54	46
2004	23	26	74	32	34	66
2005	23	48	52	31	45	55
2006	20	50	50	25	44	56
2007	23	35	65	28	39	61
2008	24	54	46	28	50	50
2009	19	37	63	22	32	68
2010	26	54	46	31	52	48

Tabel 3: Uitstroom van voltijdstudenten (vwo-instroom);

	cohort	% na 1 jr	% na 2 jr	% na 3 jr	% selectiviteit 1e jr
2002	17	18	35	41	43
2003	8	13	13	13	100
2004	15	13	20	20	67
2005	16	19	25	31	60
2006	12	33	42	42	80
2007	16	13	13	13	100
2008	14	43	50	*50	*86
2009	14	14	*14	-	-
2010	14	*21	-	-	-

* voorlopige cijfers op peildatum 1 oktober 2011

Tabel 4: Bachelorrendement binnen de voltijdopleiding van herinschrijvers na één jaar (vwo-instroom)

	omvang her-inschrijvers	% van totale cohort	% bachelorrendement van herinschrijvers					hoop instelling na > 6 jr
			na 3 jr	na 4 jr	na 5 jr	na 6 jr	na > 6 jr	
2002	14	82	21	36	36	43	50	57
2003	7	88	29	71	71	71	100	100
2004	13	87	23	46	62	62	69	69

2005	13	81	15	62	69	77	-	-
2006	8	67	13	63	75	-	-	-
2007	14	88	36	71	-	-	-	-
2008	8	57	38	-	-	-	-	-
2009	12	86	-	-	-	-	-	-
2010	11	79	-	-	-	-	-	-

Tabel 5: Ingeschrevenen uitgesplitst naar onderwijsvorm en geslacht

	ingeschrevenen			voltijdopleiding		
	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen
2002	46	23	23	46	23	23
2003	72	32	40	72	32	40
2004	91	38	53	91	38	53
2005	93	38	55	93	38	55
2006	99	41	58	99	41	58
2007	106	44	62	106	44	62
2008	100	44	56	100	44	56
2009	83	37	46	83	37	46
2010	87	38	49	87	38	49
2011	85	35	50	85	35	50

Masteropleiding Archeologie

Tabel 6: Instroom van alle voltijdstudenten

	eigen universiteit	andere universiteit			totaal
		NL	hbo	buiten HO	
2003	6	0	0	0	6
2004	9	0	0	0	9
2005	4	0	0	0	4
2006	11	3	0	0	14
2007	15	1	0	0	16
2008	9	2	0	0	11
2009	13	2	0	0	15
2010	10	3	0	0	13

Tabel 7: Instroom van voltijdstudenten uitgesplitst naar geslacht

	voorkomen 1			voltijd		
	Totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen
2003	6	3	3	6	3	3
2004	9	5	4	9	5	4
2005	4	2	2	4	2	2
2006	14	4	10	14	4	10
2007	16	10	6	16	10	6
2008	11	2	9	11	2	9
2009	15	6	9	15	6	9
2010	13	8	5	13	8	5

Tabel 8: Studieduur uitgesplitst naar onderwijsberkomst

	eigen universiteit		andere universiteit		hbo		buiten hbo	
	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden	geslaagd	duur opleiding in maanden
2004	2	13	-	-	-	-	-	-
2005	2	19	-	-	-	-	-	-
2006	9	29	-	-	-	-	-	-
2007	9	24	2	19	-	-	-	-
2008	8	24	2	17	-	-	-	-
2009	12	23	2	18	-	-	-	-
2010	7	27	1	21	-	-	-	-

Tabel 9: Instellingsverblijfsduur uitgesplitst naar onderwijsberkomst

	eigen universiteit		andere universiteit		hbo		buiten HO	
	geslaagd	verblijfsduur	geslaagd	verblijfsduur	geslaagd	verblijfsduur	geslaagd	verblijfsduur
2004	2	48	-	-	-	-	-	-
2005	2	65	-	-	-	-	-	-
2006	9	70	-	-	-	-	-	-
2007	9	71	2	19	-	-	-	-
2008	8	73	2	17	-	-	-	-
2009	12	81	2	18	-	-	-	-
2010	7	88	1	21	-	-	-	-

Tabel 10: Ingeschrevenen uitgesplitst naar geslacht en onderwijsvorm

	ingeschrevenen			voltijdopleiding		
	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen
2003	5	3	2	5	3	2
2004	11	5	6	11	5	6
2005	15	9	6	15	9	6
2006	24	13	11	24	13	11
2007	21	8	13	21	8	13
2008	30	13	17	30	13	17
2009	29	10	19	29	10	19
2010	28	14	14	28	14	14
2011	30	13	17	30	13	17

Tabel 11: Geslaagden

cohort	totaal
2004	2
2005	2
2006	9
2007	11
2008	10
2009	14
2010	8

Docent-studentratio

Bij de opleiding Archeologie is er 4,31 fte per 76 BA- en 28 MA-studenten aan onderwijstijd beschikbaar.² Dat betekent dat de opleiding in staat is om alle aangeboden programma's en modules te laten doorgaan, veldwerk cursussen en practica aan te bieden, en studenten ook goed te kunnen begeleiden bij het maken van papers, stages en scripties.

Contacturen

Een UvA-studieweek telt vanaf 2012-2013 42 uur.³ In onderstaande tabellen staat hoe dit zich verhoudt tot de "gepercipieerde studielast": de tijd die de student zegt aan zijn studie kwijt te zijn.

Bachelor Archeologie en prehistorie

Tabel 12: Contacturen tijdens de bachelor per onderwijsweek, en de gepercipieerde studielast (bron: NSE, UvA-vragen, 2011);

	Hoorcollege	Werkgroep	Zelfstudie	Gepercipieerde studielast ⁴	Respons
1 ^e jaar	4	8*	30	30,0	4
2 ^e jaar	4	12*	26	26,4	15
3 ^e jaar	4	6*	32	26,4	15

* inclusief verplichte groepspractica, excursies en veldcursussen, exclusief facultatieve stages, practica, veldwerk

Master Archeologie en prehistorie

Tabel 2: Contacturen tijdens de master per onderwijsweek, en de gepercipieerde studielast (bron: NSE, UvA-vragen, 2011);

	hoorcollege	werkgroep	zelfstudie	gepercipieerde studielast	Respons
Alle jaren	1	7**	32	22,8	5

** exclusief (facultatieve) practica, stages, veldwerk

² De Faculteit der Geesteswetenschappen kenmerkt zich door een relatief grote mobiliteit van zowel wetenschappelijk personeel als studenten. Enerzijds geven veel docenten in meerdere programma's les, vaak buiten de opleiding en soms buiten het departement waartoe ze behoren. Een deel van zijn of haar aanstelling dat voor onderwijs is gereserveerd, komt dan niet direct ten goede aan de eigen opleiding.

Daarnaast bestaan er enkele facultaire en departementale vakken, die alle studenten van de faculteit volgen, zoals Wetenschapsfilosofie. Het onderdeel Academisch schrijven wordt ten dele door docenten van het departement Neerlandistiek verzorgd. Anderzijds is het zo dat studenten een deel van hun keuzevakken verplicht buiten de eigen opleiding volgen. Meestal volgen zij deze vakken bij andere opleidingen aan de faculteit. Dit heeft ook gevolgen voor de docent-studentratio.

³ Met ingang van het collegejaar 2012-2013 volgen de opleidingen de 8-8-4-jaarindeling van de UvA: gedurende twee semesters zijn er in totaal 40 onderwijsweken per academisch jaar. Een gemiddelde student wordt (bij wet) geacht per 1 EC 28 uur te besteden. Dat komt neer op 1680 uur per jaar. Een UvA-studieweek telt daarmee 42 uur.

⁴ De Nationale Studentenenquête (NSE) maakt voor bacheloropleidingen alleen onderscheid tussen eerstejaars en hogerejaars. Hierdoor zijn de gegevens over de gepercipieerde studielast bij het tweede en derde jaar in de tabel gelijk.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dinsdag 21 mei

Tijd	Onderdeel	Namen deelnemers UvA
10.45 - 12.15	Commissie: bestuderen documentatie en voorbereiding	
12.15 – 12.30	Commissie: wandeling naar het Turfdraagsterpad	
12.30 – 13.15	Commissie/opleiding: rondleiding op Turfdraagsterpad 9	Prof. dr. Vladimir Stissi, hoogleraar Mediterrane archeologie, e.a.
13.15 - 13.30	Commissie: wandeling naar het Bungehuis	
13.45 - 14.45	Gesprek met management	Prof. dr. Marijke Gnade (coördinator BA) Prof. dr. James Kennedy, departementsvoorzitter Geschiedenis, archeologie en regiostudies Dr. Hans van Rossum, hoofd onderwijs Geschiedenis, archeologie en regiostudies Prof. dr. Vladimir Stissi, hoogleraar Mediterrane archeologie, voorzitter capaciteitsgroep Archeologie en coördinator MA Dr. Arno Verhoeven (coördinator Propedeuse)
14.45 - 15.45	Gesprek met studenten Ba en Ma	Erwin Boer (MA) Nina Gerritsen (BA-3) Jippe Kreuning (BA-1) Mira Pieters (BA) Wouter Post (BA-3) Eline Schouten (MA)
15.45 – 16.00	Pauze	
16.00 – 17.00	Gesprek met docenten	Dr. Chiara Cavallo, docent ecologische archeologie Prof. dr. Jerzy Gawronski, hoogleraar Vroeg-Moderne Archeologie en stadsarcheologie, Stadsarcheoloog Amsterdam Dr. Heleen van Londen, ud Noordwest-Europese archeologie/Archeologische monumentenzorg Dr. Patricia Lulof, uhd Mediterrane archeologie Dr. Liesbeth Smits, docent fysische antropologie Prof. dr. Vladimir Stissi, hoogleraar Mediterrane archeologie Dr. Gert-Jan van Wijngaarden, uhd Mediterrane archeologie
17.00 – 17.30	Gesprek met alumni	Johan Verspay MA Ilja Mostert MA Dave Susan MA
17.30 – 18.30	Commissie: interne vergadering	

Woensdag 22 mei

Tijd	Onderdeel	Namen deelnemers UvA
9.00 – 10.00	Commissie: voorbereiding gesprekken	
10.00 – 10.30	Gesprek met de opleidingscommissie	Margot de Haan, student-lid BA Stephanie Kramer, student-lid MA Sjoerd van Riel, student-lid BA Dr. Marijke Gnade Prof. dr. Vladimir Stissi Dr. Arno Verhoeven
10.30 – 11.15	Gesprek met examencommissie en studieadviseur	Dr. Gemma Blok, voorzitter examencommissie GARS Barbara Oosterwijk MA, studiebegeleiding a.i. Prof. dr. Vladimir Stissi Dr. Jan de Vries, voorzitter examencommissie Graduate School of Humanities Dr. Gert-Jan van Wijngaarden
11.15 – 11.45	Inloopsprek	Felice Lourens, studente
11.45 – 12.30	Lunch	
12.30 – 13.00	Commissie: voorbereiding eindgesprek met het management	
13.00 - 14.00	Eindgesprek met management	Prof. dr. Jan Willem van Henten, directeur Graduate School of Humanities Prof. dr. James Kennedy, departementsvoorzitter Geschiedenis, archeologie en regiostudies ⁵ Dr. Hans van Rossum, hoofd onderwijs Geschiedenis, archeologie en regiostudies Prof. dr. Frank van Vree, decaan FGw Prof. dr. Irene Zwiep, directeur College of Humanities
14.00 – 15.15	Commissie: opstellen bevindingen en voorbereiden mondelinge terugkoppeling	
15.15 – 15.30	Mondelinge terugkoppeling door voorzitter aan belangstellenden (1.01)	Medewerkers, studenten, management en andere belangstellenden
Vanaf 15.30	Afsluitende borrel (1.01)	

⁵ De heer Kennedy zal het gesprek rond 13.30 uur verlaten wegens een verplichting elders.

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

bacheloropleiding

0260037	0440825	5939461
5777054	5886406	5745799
5967457	0516945	5742072
5742110	5635616	5939852
5683173	6049095	5881145
0308552	5777607	5730937
5742056	5939852	

masteropleiding

5775604	5993423	0424048
0305472	0146080	0545694
0472085	6090680	0034010
6206883	6379451	0267473
5611709	6155820	0614831

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Verslagen van opleidingscommissie en examencommissie;
- Handleiding, literatuur, opdrachten met bijbehorende beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) van het een selectie van cursussen uit bachelor- en masteropleiding;
- Overzicht van verplichte literatuur;
- Samenvatting en analyse van recente evaluatieresultaten en relevante managementinformatie.
- Scriptiereglementen en richtlijnen voor het maken van werkstukken;
- Studententevredenheidsmonitor(en), et cetera;
- Documentatie docenttevredenheid.

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

Peter van Dommelen

PRIVE ADRES:

44 Sargent Avenue
Providence RI 02906
USA

IS ALS DESKUNDIGE / ~~SECRETARIS~~ GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

U. Leiden, Groningen, Amsterdam, VU

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBODEFENNAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OF KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Leiden

DATUM:

25 April 2013

HANDEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

R. van der Noort

PRIVE ADRES:

*15 Coligny Rood
Amsterdam 1017 CA
NL*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

Alma van Lijst

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

NVAO

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEEFENBAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGEGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Letland

DATUM:

20/03/13

HANDTEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: VERMEULEN Frank
PRIVE ADRES: HOOGSLATEMUNDEG 12
9830 S.H. LATEM
BELGIË

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDINGEN AACHEOLOGIE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Univ. Leiden, V.V. Amsterdam, V.v. Amsterdam
A.D. Groning

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OF KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCOODE.

PLAATS: Leid DATUM: 25.4.2013

HANDEKENING:

[Handwritten signature]

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

B. C. G. M. Hamvriev

PRIVÉ ADRES:

Essex 17
3831 EL Lensen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

Archeologie van, ML, UvA, VUA, GIA

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

UvA, UvA, VUA, GIA

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBODEFENNAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEINVLOEDEN:

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:

Lerden

DATUM:

25-4-2013

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: ROBIN NIEUWINKAMP

PRIVÉ ADRES:

V. DIESTSTRAAT 26 3082 JC ROTTERDAM

IS ALS DESKUNDIGE ASECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ARCHEOLOGIE / ARCHEOLOGIES PREHISTORIE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Vrije Universiteit / Universiteit van Amsterdam

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIERELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEFEMBAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden kunnen beïnvloeden;

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: ROTTERDAM DATUM: 26/5/2013

HANDTEKENING:

2

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Marlous Maarleveld

PRIVE ADRES: Het forlunn 53
3878 SV Hoogland

IS ALS ~~DES~~ ANDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

Universiteit Leiden UvA UU RuG

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN ALS PRIVEPERSOON ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEEFEMAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KwalITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOU DEN KUNNEN BEINVLOEDEN;

1

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGEGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OF DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Leiden DATUM: 25 april 2013

HANDTEKENING:

2